

закупівель, забезпечити прозорість процедур закупівель товарів, робіт і послуг за державні кошти та досягнення оптимального і раціонального їх використання.

Список використаних джерел:

1. ЗУ «Про здійснення державних закупівель» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 24, ст.883).
2. Іорданов В.П. Актуальні проблеми проведення державних закупівель на сучасному етапі / В. П. Іорданов // Вісник господарського судочинства України. - 2008. - № 3. - С. 161-168.
3. Пінькас Г. Державні закупівлі як чинник розвитку підприємництва в Україні / Г. Пінькас // Вісник КНТЕУ. - 2007. - № 5. - С. 15-19.
4. Смиринський В. Державні закупівлі як чинник формування соціальної політики та якості життя в Україні / В. Смиринський, О. Овсянюк-Бердадіна // Державні закупівлі України. - 2009. - № 12. - С. 16 - 19.
5. Тупикин Н.Н. Виды и формы торгов в современном гражданском праве / Н.Н. Тупикин // Современное право. - 2009. - № 3 (1). - С. 62-71.

Особливості реалізації державними службовцями своїх корпоративних прав

Борцевич П.С., кандидат юридичних наук, доцент кафедри господарсько-правових дисциплін ННПП НАВС

В умовах прагнення України до побудови правової та демократичної держави одним з актуальних питань, що потребує вирішення, є питання реалізації державними службовцями своїх корпоративних прав.

Чинним Законом України про «Державну службу» визначено, що державним службовцем є особа, яка здійснює професійну діяльність та займає посаду в державному органі та його апараті щодо практичного виконання завдань і функцій держави та одержує заробітну плату за рахунок державних коштів. Правовий статус державного службовця залежно від займаної ним посади може визначатись Конституцією України та окремими законами, зокрема Законом України «Про Кабінет Міністрів України», Законом України «Про прокуратуру», Законом України «Про міліцію» тощо.

Відповідно до статті 167 Господарського кодексу України корпоративні права - це права особи, частка якої визначається у статутному капіталі (майні) господарської організації, що включають правомочності на участь цієї особи в управлінні господарською організацією, отримання певної частки прибутку (дивідендів) даної організації та активів у разі ліквідації останньої відповідно до закону, а також інші правомочності, передбачені законом та статутними документами.

Хоча володіння корпоративними правами відповідно до положень статті 167 Господарського кодексу України не вважається підприємницькою діяльністю, а тому не забороняється для державних службовців, проте поєднання в одній особі власника корпоративних прав та державного службовця потенційно може призвести до виникнення конфлікту інтересів. Даний конфлікт інтересів полягає в тому, що з одного боку наявною є зацікавленість державного службовця в отриманні максимальної суми дивідендів з прибутку підприємства, власником частки в статутному капіталі, якого він є, а з іншого боку, необхідність виконання державним службовцем функцій з державного управління, де державні інтереси можуть бути поставлені в залежність від економічних інтересів державного службовця, як власника корпоративних прав. Також повноваження з державного управління можуть бути використані для надання різного роду преференцій підприємству, власником корпоративних прав якого є державний службовець, тим самим створюючи умови для порушення прав інших осіб.

Аби запобігти існуванню конфлікту інтересів на законодавчому рівні був прийнятий ряд нормативно-правових документів, положеннями яких обмежені певні правомочності, що випливають з корпоративних прав особи, на час перебування її на державній службі. Так, Конституцією України передбачена заборона Президенту України входити до складу керівного органу чи наглядової ради підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку. Варто зазначити, що така заборона встановлюється і для інших державних службовців відповідно до положень нормативно-правових актів, що визначають їх правовий статус. Проте, це не стосується участі державних службовців, які є власниками корпоративних прав, в роботі загальних зборів учасників підприємства, що є вищим органом управління підприємства. Зазначене положення знайшло своє підтвердження в рішенні Конституційного Суду України від 13 березня 2012 року щодо відповідності окремих статей Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» положенням Конституції України, яким було підтверджено право державних службовців, які є власниками корпоративних прав, на участь в роботі загальних зборів учасників підприємства та голосування на них.

Таким чином, державним службовцям, які є власниками корпоративних прав, дозволяється брати участь в діяльності загальних зборів учасників підприємства. Фактично, заборона державним службовцям входити до складу тільки виконавчого органу чи наглядової ради підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку, є ефективною лише в тому випадку, коли державний службовець володіє незначною часткою в статутному капіталі підприємства, а тому, приймаючи участь лише в роботі загальних зборів учасників підприємства та голосуючи з питань порядку денного, він не може суттєво впливати на діяльність підприємства. Проте, якщо державний службовець є власником суттєвої частки в статутному капіталі підприємства, то при голосуванні на загальних зборах учасників підприємства, він може і надалі фактично контролювати діяльність підприємства, при цьому формально не перебуваючи у складі виконавчого або наглядового органу управління підприємства. Існування такої ситуації не знімає проблему існування конфлікту інтересів та потребує законодавчого врегулювання.

Для вирішення проблеми існування конфлікту інтересів, корисним є досвід європейських держав. Так, законодавством Франції, Іспанії, Великобританії передбачено обов'язок державних службовців, зокрема тих, що займають політичні посади, передати свої корпоративні права в управління трастовим компаніям або їх продати. В Польщі місцеві виборні посадові особи взагалі не можуть бути власниками часток у статутному капіталі будь-яких приватних підприємств. Україна також намагається робити кроки в пошуку дієвого способу запобігання існуванню конфлікту інтересів. Однак, варто зазначити, що лише тільки в минулому році набули чинності положення частини 3 статті 14 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції», якими зобов'язано державних службовців протягом десяти днів після призначення (обрання) на посаду передати в управління іншій особі належні їм підприємства та корпоративні права.

Також, забороняється передавати в управління належні зазначеним державним службовцям підприємства та корпоративні права на користь членів своєї сім'ї.

Разом з тим, на сьогодні, залишається не вирішеними питання механізму передачі корпоративних прав в управління іншим особам. Не передбачено

критеріїв, яким повинна відповідати особа, якій можуть передаватись в управління корпоративні права, щоб запобігти існуванню конфлікту інтересів.

Підсумовуючи вище зазначене, необхідно зробити висновок про те, що суміщення особами статусу власників корпоративних прав підприємств та виконання ними обов'язків з державного управління може спричиняти існування конфлікту інтересів та загрожувати інтересам держави, територіальних громад та правам окремих осіб.

Аналіз законодавства України в частині регулювання питань запобігання конфлікту інтересів дозволяє зробити висновок про існування тенденції до посилення ефективності в регулюванні даного питання. Однак, досягнення повної відсутності в існуванні конфлікту інтересів потребує здійснення подальших кроків в нормативному регулюванні зазначеного питання.

Проблеми захисту прав іноземних інвесторів в Україні

Гелич Ю.О., кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри господарсько-правових дисциплін ННПП НАВС

Гелич А.О., кандидат юридичних наук, доцент кафедри господарського права і процесу Юридичного інституту Національного авіаційного університету

Залучення іноземних інвестицій впродовж багатьох років декларується в якості пріоритетного напрямку розвитку економіки України, який в умовах економічної кризи потребує особливої уваги з боку держави. Тим більше, за останні роки, приток іноземних інвестицій зменшився в декілька разів, що обумовлено політичною та економічною нестабільністю, а також відсутністю дієвих правових механізмів захисту та гарантій для іноземних інвесторів. Останнє викликано недосконалістю та невідповідністю чинного законодавства України принципам та вимогам, які задекларовано в міжнародних нормативно-правових актах та міжнародних договорах. Кожному іноземному інвестору важливо знати, що держава, в економіку якої він вкладає свої кошти, здатна забезпечити достатній механізм здійснення інвестицій та гарантувати належний захист прав інвестора.

Натомість в Україні фіксується відтік іноземних інвестицій. І причина криється не лише в економічній кризі, а й у неналежній увазі держави до забезпечення закріплених у законодавстві гарантій для іноземних інвесторів (згідно з опитуваннями недосконале законодавство є другим фактором після політичної нестабільності, що заважає інвестуванню з-за кордону). Однією з найважливіших складових сприятливого інвестиційного клімату є правовий режим прямого іноземного інвестування.

Першим кроком на шляху забезпечення такого механізму є формування необхідної законодавчої бази. З цією метою в Україні ще у 1991 році було прийнято Закон «Про інвестиційну діяльність», яким визначено загальні правові, економічні та соціальні засади інвестиційної діяльності на території України. У цьому ж році було прийнято Закон України «Про захист іноземних інвестицій», яким передбачено, що іноземні інвестиції в Україні захищаються, а права інвесторів гарантуються. Основним нормативним документом у сфері іноземного інвестування в Україні є Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19 березня 1996 р. Його прийняття означало нову модифікацію підходів до надання пільг; встановлення національного режиму інвестиційної та іншої господарської діяльності, за винятками, передбаченими законодавством